

III.

Az Alkotmánybíróság teljes ülésének
a Magyar Közlönyben közzétett végzései

14/2003. (IV. 9.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmánymódosító törvény egyes rendelkezéseinek a megsemmisítésére irányuló és az Alkotmány 79. §-ában előírt népszavazással összefüggő indítványok tárgyában meghozta a következő

végzést:

1. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 79. §-ának és a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2002. évi LXI. törvény 11. § (1) és (3) bekezdéseinek a megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 79. §-ában előírt népszavazás időpontjának visszavonására, a népszavazás megtartásának elhalasztására, a népszavazásra bocsátandó kérdés megváltoztatására, valamint az Alkotmány 79. §-ára vonatkozó egyéb indítványokat visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

1. Az Alkotmánybírósághoz számos indítvány érkezett az Alkotmány 79. §-ával kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság az indítványokat egyesítette és azokat egy eljárásban — a 2003. április 12-ére kitűzött népszavazásra tekintettel — soron kívül bírálta el.

1.1. Egy indítványozó az Alkotmány 79. §-át megállapító, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2002. évi LXI. törvény (a továbbiakban: Amtv.) 10. §-ának a megsemmisítését kezdeményezte, valamint azt, hogy az Alkotmánybíróság kötelezze az Országgyűlést új törvény megalkotására. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmánymódosítás megsemmisítését az indokolja, hogy a népszavazásig nem készül el a csatlakozási dokumentumok hiteles fordítása, így a választópolgárok a közérdekűnek minősülő adatok ismeretének hiányában nem hozhatnak felelősségteljes döntést.

Több indítványozó kezdeményezte az Amtv. 10. §-ának a népszavazás időpontjáról és a népszavazásra kerülő kérdésről szóló rendelkezéseinek, valamint az Amtv. hatálybalépéséről rendelkező 11. § (1) bekezdésének vizsgálatát. Álláspontjuk szerint a népszavazás korai időpontja és a hatályba léptető rendelkezés sérti a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. § (3) bekezdését, nem biztosít ugyanis kellő időt a jogszabály alkalmazásához való felkészülésre.

Az Alkotmány 79. §-ának hatályvesztéséről rendelkező 11. § (3) bekezdését a jogállamiságot és a népszuverenitás elvét sértőnek tartják az indítványozók, e rendelkezés ugyanis, véleményük szerint, figyelmen kívül hagyja a választópolgárok esetleges negatív döntését. Az Amtv. 11. § (3) bekezdése pedig álláspontjuk szerint sérti a Jat. 13. §-át.

1.2. Több indítványozó — utólagos normakontrollra irányuló kezdeményezés nélkül — azért kifogásolta az Alkotmányban előírt népszavazást, mert a választópolgárok nem ismerhették meg a csatlakozási szerződés tervezetét, illetve az Európai Unió jogát, s ez — álláspontjuk szerint — sérti a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot és a véleménynyilvánítás szabadságát.

Az egyik indítványozó azt kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság a 2003. április 12-re kiírt népszavazás időpontját határozatával vonassa vissza, továbbá kérte, hogy a népszavazás tárgyát képező kérdést egyértelműbben fogalmazzák meg. Az indítványozó álláspontja szerint mindez azért szükséges, mert a népszavazás kiírásáról hozott döntés ellen nincs biztosítva panaszjog és a népszavazásra bocsátandó kérdés nem egyértelmű. Több indítványozó sérelmezi, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés jelen állapotában nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvényben (a továbbiakban: Nsztv.) foglalt követelményeknek, és javaslatot tettek a kérdés módosítására.

Egy másik indítványozó úgy vélte, a népszavazás alapjogokról való lemondásra irányul, ezért népszavazással megerősített országgyűlési döntés sem ad legitim alapot az Európai Unióhoz való csatlakozásra. Az indítványozó másodsorban azt állította, hogy legalább kétharmados többségű népszavazási döntés szükséges a csatlakozásról, tekintettel arra, hogy az Alkotmány 2/A. § (2) bekezdése alapján a csatlakozási szerződés megerősítéséhez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

2. Az Alkotmány 28/C. § (2) és (4) bekezdései, 30/A. § (1) bekezdése, valamint a 79. §-a a következőképpen rendelkezik:

„28/C. § (2) Országos népszavazást kell tartani legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére. [...] (4) Mérlegelés alapján országos népszavazást a köztársasági elnök, a Kormány, az országgyűlési képviselők egyharmada vagy 100 000 választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés rendelhet el.”

„30/A. § (1) A köztársasági elnök [...]

d) kitzúzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás, továbbá az országos népszavazás időpontját,”

„79. § Ügydöntő országos népszavazást kell tartani a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő, a csatlakozási szerződés szerinti csatlakozásáról. E népszavazás időpontja: 2003. április 12. A népszavazásra bocsátandó kérdés: «Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagjává váljon?»”

Az Amtv. 11. § (1) és (3) bekezdése kimondja:

„11. § (1) E törvény — a (2) bekezdésben foglaltak kivételével — a kihirdetése napján lép hatályba. [...] (3) Az Alkotmánynak e törvény 10. §-ával megállapított 79. §-a, továbbá e törvény 10. §-a a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján hatályát veszti.”

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1)—(3) bekezdései a következőképpen rendelkeznek:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet — az Alkotmánybírósághoz címezve — az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(2) Az Országgyűlés népszavazást elrendelő, valamint kötelezően elrendelendő népszavazás elrendelését elutasító határozata elleni kifogást a határozat közzétételét követő nyolc napon belül lehet — az Alkotmánybírósághoz címezve — az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. Az Országos Választási Bizottság a kifogás benyújtásáról haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét, a népszavazást elrendelő határozat elleni kifogásról a köztársasági elnököt is.

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

3.1. Az Alkotmánynak az Amtv. 10. §-ával megállapított 79. §-a 2002. december 23-án lépett hatályba. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, az Alkotmány 32/A. § (1), (2) bekezdései és az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-a alapján az Alkotmány hatályos rendelkezéseinek alkotmányossági felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.

„Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül és nem semmisítheti meg az Alkotmány egyetlen rendelkezését sem. Ha valamely rendelkezés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával az Alkotmány részévé vált, fogalmilag sem lehet annak alkotmányellenességét megállapítani.” [23/1994. (IV. 29.) AB végzés, ABH 1994, 375, 376.; 293/B/1994. AB végzés, ABH 1994, 862.] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alkotmány Amtv. 10. §-ával megállapított 79. §-a megsemmisítésére irányuló részét, hatáskörének hiánya miatt, visszautasította.

3.2. Az Alkotmánybíróság a 1260/B/1997. AB határozatban megállapította, hogy „az alkotmánymódosítást azonnal hatályba léptető rendelkezés és az alkotmánymódosítás eredményeként az Alkotmány normaszövegévé váló rendelkezések között fennálló szoros összefüggés miatt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja a hatályba léptető rendelkezés alkotmányosságát, mert ez azt is jelentené, hogy az alkotmányvédelemre intézményesített Alkotmánybíróság alkotmányos jogkörét túl-

lépve, az alkotmányozó hatalom jogkörét venné át”. (ABH 1998, 816, 819.) Jelen ügyben ez a megállapítás irányadó az indítványozóknak az Amtv. egyes rendelkezéseit a törvény kihirdetése napján hatályba léptető 11. § (1) bekezdésével kapcsolatos kérelmét illetően is.

Hasonlóképpen nem vizsgálhatja és nem semmisítheti meg az Alkotmánybíróság az Amtv. 11. § (3) bekezdését, amely alapján a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján az Amtv. 10. §-ával megállapított 79. §-a, és az Amtv. 10. §-a is automatikusan hatályát veszti. Az Alkotmánybíróság I260/B/1997. AB határozatában megfogalmazott álláspontja szerint „elvileg nem kizárt bizonyos esetekben az Alkotmánybíróság hatásköre valamely, az Alkotmányt módosító törvény hatályba léptető rendelkezésével összefüggésben sem, azzal a feltétellel, hogy a hatályba léptető rendelkezés esetleges megsemmisítése nem eredményezi az Alkotmány bármiféle megváltoztatását”. (ABH 1998, 816, 819.) Az Amtv. 11. § (3) bekezdésének a megsemmisítése azonban az alkotmányozó hatalomnak az Alkotmány hatályban lévő szövegében megnyilvánuló döntését módosítaná, e rendelkezés megsemmisítése ugyanis azt jelentené, hogy az Alkotmány 79. §-a a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napját követően is az Alkotmány része maradna.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványnak az Amtv. 11. § (1) és (3) bekezdései megsemmisítésére irányuló részét, hatáskörének hiánya miatt, visszautasította.

4.1. Az Alkotmánybíróság — az Alkotmány 79. §-ában előírt népszavazás időpontjának visszavonására, a népszavazás megtartásának elhalasztására, valamint a népszavazásra bocsátandó kérdés megváltoztatására vonatkozó indítványok kapcsán — megállapította, hogy az Országgyűlés mint alkotmányozó hatalom az Alkotmány 28/C. § (2) és (4) bekezdéseihez, a 30/A. § (1) bekezdése *d)* pontjához, valamint a Ve. és az Nsztv. több rendelkezéséhez képest eltérő szabályokat fogalmazott meg. Az Alkotmány 28/C. § (2) bekezdése alapján országos népszavazást kell tartani legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére; a 28/C. § (4) bekezdése szerint mérlegelés alapján országos népszavazást a köztársasági elnök, a Kormány, az országgyűlési képviselők egyharmada vagy 100 000 választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés rendelhet el; az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés *d)* pontja pedig úgy rendelkezik, hogy az országos népszavazás időpontját a köztársasági elnök tűzi ki.

A Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozására vonatkozó, ügydöntő országos népszavazásra bocsátandó kérdésről és a népszavazás időpontjáról az Országgyűlés az Alkotmány 79. §-ában rendelkezett.

Az Alkotmány változtatása az alkotmányozó hatalom felelősségi körébe tartozik. Az alkotmánymódosításnak az Amtv.-ben alkalmazott sajátos módja azt jelenti, hogy jelen esetben az alkotmányozó hatalom a népszavazás kezdeményezője. Ennek következtében az Alkotmány 79. §-ában foglalt népszavazási kérdést az

OVV nem hitelesíthette és a választópolgárok sem élhettek a Ve.-ben biztosított jogorvoslati lehetőséggel. A jelen ügyben alkalmazandó speciális alkotmányi rendelkezés megalkotásával és annak azonnali hatálybaléptetésével az alkotmányozó hatalom ténylegesen kizárta, hogy az Alkotmánybíróság a Ve. 130. §-ában biztosított jogkörében eljárjon. Ezért az Alkotmánybíróság a népszavazási kérdés vizsgálatára irányuló jogorvoslati eljárásban nem vizsgálhatta, hogy az Alkotmány 79. §-ában foglalt népszavazási kérdés megfelel-e az Alkotmányban, az Nsztv.-ben és a Ve.-ben megfogalmazott követelményeknek.

4.2. Az Alkotmánybíróság — hatásköre hiányában — visszautasította az Alkotmány 79. §-ával és az Amtv. 10. §, valamint 11. § (1) és (3) bekezdéseivel kapcsolatban megfogalmazott egyéb felvetéseket is. Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Abtv. 1. §-a állapítja meg. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozatának 29. § b) pontja szerint az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy az eljárásra nincs az Alkotmánybíróságnak hatásköre.

Az Alkotmánybíróság az ügy jelentőségére tekintettel rendelte el végzésének a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2003. április 8.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czucz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyé
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám. 188/B/2003.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2003. évi 35. számában

51/2003. (XI. 5.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmánybíróági határozat hivatalból történő kijavítása tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a 47/2003. (X. 27.) AB határozat (alkotmánybíróági ügyszáma: 646/B/2002.) rendelkező rész 1. pontjának a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 101. § (1) bekezdés h) pontjának hatályban maradó szövegrészére vonatkozó szövegrészét hivatalból kijavítja.

A helyes szöveg a következő:

„101. § (1) [...]

h) a különleges eszközök és módszerek engedélyezésével, igénybevételeivel kapcsolatos szabályokat,”

Ezt a végzést az Alkotmánybíróság a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 47/2003. (X. 27.) AB határozat (Magyar Közlöny 2003. évi 122. szám, 9205—9218.) rendelkező részének 1. pontjában elírás történt. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 101. § (1) bekezdés h) pontjának eredeti szövegében — a határozat indokolásából is megállapíthatóan — a titkosszolgálati szó nem szerepel.

Ezért az Alkotmánybíróság a helyes szöveg feltüntetésével — az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egyseges szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. számú határozat (ABK 2003. au-

gusztus—szeptember, 563, 572.) 51. §-a alapján a határozat hivatalból történő kijavítását rendelte el.

Budapest, 2003. november 4.

Dr. Holló András s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 829/B/2003.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2003. évi 126. számában.

